

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

• 2006-yil, 11-avgust

• № 32 (3861)

ЎЛМАС ОҲАНГЛАР СЕҲРИ

Фолклорга багишланган навбатдаги тадбир Жиззах вилоятида бўлишини эшигтаганимда, ниҳоятда хурсанд бўлдим. Чунки Ўзбекистон Швейцариyasи сифатидан машҳур бўлган тогларни кўришни, гўзал арчазорлар ҳавосидан баҳраманд бўлишини анчадан бўён орзу килардим.

Машина "Ўриклисой" олиш масканига кириб бораркан, кулогимга аллақаерлардан ўнланар овози чинчандаги бўлди. Назаримда, Ҳосила Раҳимова шу жойларнинг аллақаерида "Бийигул"ни айтаётгандек, Махмуд Номозовнинг ажойб қўшиклирга Сурхон кизлар бетакор роқс тушаётгандек туяди.

Оғиги, Тошкентда, шаҳар гала-говури, тезкор турмуш тарзи ичидаги бундад манзараларни тасаввур қилиш ўтёда турсин, бу хадда тайлашга ҳам вакт йўқ. Тоғнинг муздек ҳавоси, зилол сувларнинг шиддирاب оқиши, юзингизга мунтазам урилиб турувчи салқин шабадга одамга роҳат багишлайди. "Ўриклисой"га этиб боришимиз билан "Миллий истиқлол" гояси ва фолклор санъати" мавзуидаги ўтәётган республика илмий-амалий ажуманинг очилишига тўпландик.

Маданият ётган спорт ишлари вазирининг ўринбосари Азамат Хайдаров тадбир қатнашчилари ва меҳмонларни кутлар экан, кейинги пайтларда ҳалқ ижодиёти, яъни фолклорга жийдид ётибор берилгандаги, жойларда фолклор ансамблари билан биргаликда турли тадбирлар ўтказилаётгани хакида сўзлади.

Шундан кейин сўзга чиқсан академик Тўра Мирзаев, профессорлар Тўхтасин Фаурбен-

ков, Маматкул Жўраев, Саодат Йўлдошева, ўтқир Тохиров, Миллий Телерадиокомпания мухаррири Н. Аминжонов, "Чавқи" (Самарқанд) ансамбли бадиий раҳбари Сувонкул Абдуқодиров, "Сайхун йигитлари" (Сирдарё) ансамбли бадиий раҳбари Мамараим Ҳақназаров. Сирдарё вилояти ҳалқ ижодиёти маркази раҳбари Абдураҳим Султонов, Тошкент Маданият коллежи кафедра мудири Дехқонбой Ҳусанов, "Олтин мерос" ҳалқаро ҳайрия жамғармаси раиси Амиркул Каримов, Ўзбекистон Республикаси санъат ароби Темур Махмудов, "Олтин мерос" ҳайрия жамғармаси ижорчи директори Насиба Усмонова ва бошқа мутахассис ҳамда ижодкорлар фолклор жамоалари фаолиятларининг таъсиричларини янада ошириш, жамоалар дастурларида миллий анъаналар талқинлари, фолклор санъатни ривожлантириш муммалори ва истиқболлари ҳақида фикр мулоҳазаларини билдирилар.

Илмий-амалий ажуманинг давоми беосита очиб майдонда, табиат қўйинида ўтди. Дастиглаб Зомин тумани Маданият ўтикошидаги "Зомин сайдали" фолклор-этнография жамоаси ўз дастурини намойиш этди. Сўнгра Сирдарё тумани Маданият ўтикошидаги "Сайхун йигитлари" фолклор-этнография жамоасини чиқиши бўйди. Томоша дастурларидан кейин олимлар ва мутахасислар жамоа аъзолари билан биргаликда дастурларни мухоммада килдилар, тақлифлар билдирилар, томошаларни бадиий юқсак ва мукаммал бойёв давлат курмоқ учун, Белни маҳкам бойла энди Ватан учун.

Давоми бешинчи бетда.

Шуҳратбек ДЕҲҚОНОВ

Шеғрий лаҳза

ВАДДАН УЧУН

Бу кунлардан шукроналик ҳар юракда, Үриб турса Ватан рози, улус рози.
Истиқтолинг бокийлиги ҳар тілакда, Заҳматларнинг кўли кетиб, қолди ози.
Сағфа қўшил буюк давлат курмоқ учун, Белни маҳкам бойла энди Ватан учун.

Кўп дуоси кўл бўларкен, Ҳақдан сўра
Миллатнинг орзулари ижобатин.
Дунёсига довруғ солди ўзбек тўра,
Қадрига ет озодликнинг бу неыматин.
Бор меҳринги бахши айлагат гулшан учун,
Белни маҳкам бойла энди Ватан учун.

салар соҳа мутахассисларидан ташкил этиладиган нуфузли ҳайъат аъзолари мұхоммадасига тақдим этилади.

Ҳайъат аъзолари тақдим этилган ижодий ишларнинг "Келажак овози" республика танловини мақсад-мөхитига ва аҳамияти қай дарахада тўлиқ ва кенг очиб берилгандиги, профессионал тарзда ёритилгандиги, ижодий ва техник савиасига қаратилган мезонлар асосида гоҳларни аниқайди.

Тақдим этилган телерадиомаҳсулотлар рус ёки ўзбек тилида, сифати диска, сценарийси ўз[SK@]mkt bilan биргаликда қабул қилинади. Унга телерадиостанция ҳақида маълумот, мултилифинг профессионал фаолияти, паспорт маълумотлари иловга қилинади.

Тақдим этилган материаллар иккى қатор оравлиди, иккى нусхада, босма холда 5-10 саҳифадан иборат бўлиши, ўзбек ёки рус тилларida тайёрланади.

Ишга босма нашр тўғрисида маълумотлар — нашр номи, мусассалири, боз мұхаррири, ихтиослашви, адади, тарқатилиши худуди, манизи;

Муаллиф тўғрисида — фамилияси, исми, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот, паспорта оид маълумотлар иловга қилинади.

Танловга тақдим этилган босма нащрларда чоп этилган ишлар ўзбек тилида, босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларни кўллаб-куватлаш ва ривожлантириш Жамоат Фонди ва босма оммавий ахборот воситалари журналистлари ўтрасида навбатдаги кўриктанловни ўзлон қилиади.

Танловда мулк шакидан қатъи назар, юридин шаҳе бугланг ва Коракалпогистон Республикасида, мамлакатимиз вилоятлари, шаҳар ва тумандарда фаолият кўрсатадиган электрон ва босма оммавий ахборот воситалари ижодий

ходимлари иштирок этиши мумкин.

ТАНЛОВНИ ЎТКАЗИШ ШАРТЛАРИ

Танлов иккى босқичда ўтказилади: биринчи босқичда вилоят сарлаш босқичи жаҳраларнинг ёритиши аъзоларни ўзбек тилида, сифати диска, сценарийси ўз[SK@]mkt bilan биргаликда қабул қилинади. Унга телерадиостанция ҳақида маълумот, мултилифинг профессионал фаолияти, паспорт маълумотлари иловга қилинади.

Танловга тақдим этилган босма нащрларда чоп этилган ишлар ўзбек тилида, босма оммавий ахборот воситаларни кўллаб-куватлаш ва ривожлантириш Жамоат Фонди ўз фаолият дастурлари доирасида электрон ва босма оммавий ахборот воситалари журналистлари ўтрасида навбатдаги кўриктанловни ўзлон қилиади.

Танловда мулк шакидан қатъи назар, юридин шаҳе бугланг ва Коракалпогистон Республикасида, мамлакатимиз вилоятлари, шаҳар ва тумандарда фаолият кўрсатадиган электрон ва босма оммавий ахборот воситалари ижодий

худуди, иккى нусхада, боз мұхаррири, ихтиослашви, адади, тарқатилиши худуди, манизи;

Муаллиф тўғрисида — фамилияси, исми, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот, паспорта оид маълумотлар иловга қилинади.

Танловга топширилган ижодий ишлар тақриз килинади ва қайтаримайди.

ТАНЛОВ ГОЛИБЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ

Танлов голиблари иккى номинация бўйича ўзлон қилинади:

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситаларни кўллаб-куватлаш ва ривожлантириш Жамоат Фондига кўйидаги мансизга жўнатилади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

— "Келажак овози" республика кўрик-танловини ёритишига қаратилган ёнгич оммавий ахборот воситалари тақриз килинади;

Омон МАТЖОН,
Узбекистон халқ шоири

Мақсадим Оллоҳ деб ёниш бўлибдири,
Мансабим Оллоҳни таниш бўлибдири.

Ҳаким отам қани, чақирғон қани,
Ҳазрати Сулаймон Бокирғон қани?!?

Уни излаб бордим Занги отага,
Ҳар лаҳза лаҳжаси янги отага.

Ерда бир иморат тиламас таъмири:
Бу — Ҳаққа илоҳан боғланган умр.

Маърифат кўзгуси шул деб изладим,
Сўзин шул ёдуга кул деб изладим.

Мени излаганга эҳтиром тутдим,
Тонгин ўз-ўзимга гўё жом тутдим.

Мангу туркӣдадир Бокирғон шеъри,
Илҳом ҳеч чалиғимас Яссидан бери.

Яссиини зиёрат этган Темурга
Сас келган: «Бок, Занги отага, нурга!»

ЗАНГИ ОТА ҚАСИДАСИ

Шундан Туркистанда қайнайди қозон,
Шундан ҳар тонг унда айтилар аzon.

Қиблага шу жойдан ўйналар овоз,
Уни ер остида этаҳ ҳам оғоз.

Ҳа, Олий Муҳаббат — Оллоҳга ружу,
Субҳи Маҳшаргача парвоздир ушибу.

Занги отани кўн зиёрат этдим,
Ҳар гал бир улуг важҳ комига етдим.

Не важҳ ул безаган Занги отани,
Англарсан енголсан бор-йўқ ҳатони!

Ҳаққа хизмат учун топа олсанг ҳад,
Шудир шаш, шул эрур олий муҳаббат.

ҲИММАТИЙ шуҳрати эмас фасона,
Олий руҳ қасрига ул зар остона.

Пирлар руҳи сари йўл шунда, шунда,
Аён бўлур несаи, кимсан очунда!?

Нега иносон айлар пирларга таъзим,
Ўзлигин излар у ҳаётда азим:

«Руҳоний дунёда то бор бўлайин,
Мирот-ул жамолда акс этай тайни!»

Фақат баъзи замон иш ортига кетса,
Кимдир шаҳдимиғиза монеълик этса,

Кимида, нимади, билсак эди тез,
Чин fogva майлийди келсак юзма-юз!

Эллининг иқбалига қани ким зомин,
Очиб бир кўрсайдик миясин томин!

Ҳақ, Раббим, ҳалқимга бир очиқ йўл бер,
Идроким, ўзлитим, кел, менга кўн бер.

Бу ишини унда қыл ҳалқим орқали,
Ўз йўлни топсин, шудир тасалли.

Ахир энг муносиб белти — шу шуъла,
Уни тўса билмас туи ё хаюла.

Чекинмай ҳақ йўлни тиклай олсак бас,
Бунда мангу йўлни бўлиб қолсак бас.

Нурий таҳсисотдан чет қолмай шунда,
Ёқиқ қолгумиздир, нурдек, очунда!

Таниб, бир-бировни, яқин бўлурмиз,
Миллат деб уйғонган чакин бўлурмиз.

Мансаб мансаб эмас, зўр инват — мансаб,
Биздан порлақ қолар мояҳит — мансаб.

Боши белти — шу, йўлда, сўнг умид ушибу,
Умран излаганинг, Иносон, шу ёфу!

Шу шоҳлар йўлни ҳам пок этган қалом,
Шудир шонирга ҳақ ҳар тонг тутлан жом!

Ҳар қалб бул ёдуни туймасдан бурун,
Ҳеч не ўзгармайди, урун, минг урун.

Ҳечса ер тафтидан чиққан садони,
Англа ва тавоғ эт Занги отани!

Султон МУРОД

ЧУШИМДА КИР, ОНА, ОНАЖОН!..

ҚОРАҚАЛПОҒИМ

Туби — бир ва лекин шохи минг бўлар,
Миллат деганинг, билсанг, қарорим,
Сенда Помир тоги юксас руҳи бор,
Оролим, қардошим, қорақалпогим —

Юзинти тоғ сари бурмасанг — бўлмас!

УМР

Умрим менинг шунчалар қиска,
Вакт томмасман бошим қашлашга.
Не-не куюқ зиёфатлар ҳам
Сабаб бўлар кўнтил гашлашга —

Узаярим ўтганимдан сўнг?

ФАШЛИК

Бу қишлоқка не бўлған ўзи —
Одамнинг кўзида завъ йўқ?!
Топганинг бир шиши маъга
Етказишдан бошқа бир шавқ йўқ.

Бу қишлоқдай кетайлик, кўнтил!

КИМГА ҚИЙИН?

Кимга қийин бу дунёда,
Кимга осон — билмадим.
Мушкулотнинг қайси оғир —
Буни шоён қилмадим.

Хуласага келдим охир,
Айтган эмас бир нокчи:
Беакининг ишларини
Қўриб турса бир оқил —

Шундан оғир азоб бўлмас,
Бундан душвор сазо йўқ,
Ақлига мукофоту
Беакдага жазо йўқ.

КўНГИЛДАГИ ГАП

Адабиётни яратувчилар бор, алланималарнинг илинижда адабиёт атрофида гирдикапал бўлиб юрганлар ҳам бор. Адабиётта даҳходор яна бир тоифа борки, мен уларни сўз мулканинг асли дастлаби, мухаблари, фойдаларни дегим келади. Бу тоифа сўзиг азбарори хурматидан ўзувчи, шоир ҳалқини бошига кўтаради, уларнинг субҳатидан бахраманд бўлишини ўзига бахт деб билади, ўрна келса ёнларидан бел болгар хизматларига шай туради, дардларини олади...

Бугун ахли Дўрмон Абди Парданинг дуоғийи бўлиб туриди. Барака топсан, отасига раҳмат, дейишмоқда. Ган шундаки, сўнгти йилларда ҳақ ёзувчиимиз Шукур Холмиразвенинг боши хасталикдан қимай қолганди. Иссик-сувоғидан хабардор бўлиб унинг бошида турган, чорбогини обод килган ана шуди Абди укамиси бўлади.

Шукур акамизнинг вафотлари ҳаммамиз учун катта ўйкотиш бўлди. Лекин аминманки, бу ўйкотишдан ҳеч ким Абди чалиқи қўймаган. Ўтилларидай бўлиб қолган эди-да!

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Абди укамиз бугун ҳам чорбогни ташлаб қўйганини ўйкотиш бўлди. Лекин аминманки, бу ўйкотишдан ҳеч ким Абди чалиқи қўймаган. Ўтилларидай бўлиб қолган эди-да!

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур акамизнинг зўргонигизга турган, чорбогини обод килгисиз!..

Бу кун устозининг дала ховлиларидаги кулбала-рида чойлашиб ўтираси, хонага аров, капалак учбиди кирди. — «Келдилар деди Абдиювон ўрнидан сакраб туриб, — келдилар! Ассалому алайкум, Шукур

Таникли ёзувчи, Бобур номидаги халкар олимий экспедиция аъзоси, «Хинд сорига», «Андижондан Даккагача», «Булоқлар изидан» каби сафарномалар муаллифи Камчибек Кенжа «Андижондан Багдодгача» номли янги асарини ёзиб тутади. Унда Яқин Шарқ ва Арабистон ярим оролидаги мамлакатларда яшаган буюк аждодларимиз хаёти ва иходини ўрганини юзасидан олиб борилган изланишлар тўғриси да ҳикоя қилинади. Куйида ана шу сафарномадан парча ўйқисиз.

ШЕРОЗ

Шероз! Шерозийлар ватани, шевърият гулшани, бадиият мулки! Узоқ-узоқ кишишару минтақалардаги казо-казо шоирлар қалбидан мумкин жой олган шахари «Шероз қанча бўлмасин кўркем...» Демак, унинг кўрки, малоҳатини ўрис шоирни ҳам тан олган, тан берган, гарчи унга «азиз ўлка Рязан» бўлса ҳам...

Езишлиариша, Шерозда гузал болгар, хиёбонлар азалдан кўн бўлган. Нинонбарин, Ҳофизининг Шероздан оқиб ўтадиган Руҳнобод дарёси бўйларига жой-

**Саъдий Шерозий
хиёбони ва мақбараси.**

хар холда 1300-йиллар бошида, деб тахмин килишган. Кейинги тадқиқотларда сана 1325 йил, деб кайд этилмоқда.

Оддий косиб оиласида дунёга келган Ҳофиз етимлика ушиб, ҳаётининг кўп ачич-чучугунин тотган, факирона кун кечигирсан, аммо ниҳоятда гурурли бўлган, шоҳлар имтифотига учмаган, ҳамиши қаламни дўст тутган, унга суняган, қалам эса уни жаҳон шоирни мақомига, дунё лириკарининг пешвосида дарајасига кўттарган. «...Ишнинг фонийлик майхонасида ҳакиқат майдандан мааст бўлган риндар сирдоши, миллат ва диннинг кў ёши» (Алишер Навоий), кат-кат пардалағизал устаси Ҳожа Ҳофиз Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоийни, Гёте ва Гейнени, Пушкин ва Лермонтовни, Фет ва Есенинни, бошка кўплаб жа-

хон миқёсигаги сўз заргарларини

корий қолдириган, ром этган ва ўз ортидан эргаштира олган фавқулодда.

истеъод да иккодин омада ёғасидир.

Ҳофиз, асосан, туғилган масканда яшади, лекин гараззўйларининг тумтад ва чакуби ғонс Шероз ҳокими Шоҳ Шужонинг тазиқига учраб, анча муддат бошка тўлпрада, жумладан, Язд шахрида мусофирилда кун кечиди, умри охирида Шерозга қайтиб, 1389 йили шу хузвур багишлади кельмокда.

«Сўз пародзлови» (Алишер Навоий) Шарҳ Саъдийни эронниклар ҳам ўзларининг ёзига бўюк шоирларидан бири, деб ётироғи этадилар ва бағоят эъзолайдилар. Шоир саганаси ва унда кутурган ҳиёбони ана шу зъозуру хурматнинг амалий интифодасида Шероздан қадами узилмайдиган зиёратчиларни мудом ўзига жалд этида ва «Саъдий» номи ҳар куни ўнлаб, юзлаб тилда зикр этилади.

Хиёбонда бўйдод сарор, хурмо, қарғалор газ турар, аспесин николари ўтқазилган ажриқор майдонларнинг четлари гулзор эди.

Ергодибонининг ичига тўғридан

кириб бориларди, у ердан чапга — шайон-айвонга ва ундан орқадан хиёбонга

чиқиладиган томон очик, деворсиз эди.

Асосий хонанинг бошка тарафлари доира шаклида бўлиб, баланд шифт, де-

Ҳофиз Шерозий мақбараси.

ворларда, ўртадаги сарғимтири мармар сагана тошининг усти, ёнларида Куръон оятлари, Саъдий байтлари, хикматлари сийрак, бироқ кўркем ҳарфафларди битилган.

Айтишларча, ўзбўн ёдгорлик мажмуми бундан энгил йиллар мукаддам баро килинган (аввал бошка кўринишда, соддкор бўлган) экан.

Муҳаммад Содик Каромат Шоҳбоз исмли кимса билан сўзлашиди. Ўттиз йилдан берি Саъдий зиёратроҳида хизматда экан. Ҳофиз Хоразмий хакида ёзиттани, аммо унинг қафоти этганни, каерга даги қилинанини билмаслигини айтиб, Ҳофизшунослик марказидан сўрайтирилган жаридан кўриб бўлди.

Ҳафсаламаси пир бўлиб, тушкун ҳолга тушганини пайхаган мезбонлар:

«Энди бир умид бор — Шероз университетининг филолог музалимлари — Ҳасанин, Наирӣпайдан бирон язнилгик чиқиб колиб ўтилган...»

Ҳофизининг ўзига яшашига ҳам шоирини беради. Шоира Аҳмедовининг тадқиқотида айни шу мавзу таҳлил олинган.

«Тилишунислик» руҳнида Ш.Рахматулаев ва С.Маматкуловнинг «Нисбат паддигаси» ва унга ёндош ходисалар», А.Муҳаммаджоновнинг «Нахшаб», «Насад», «Кашқадарё» сўзларининг этиологияси мақолалари билан танишади.

Журналнинг ушбу сонида ҳалланган илмий ахборотлар танқид ва

Ҳофизининг ўзига яшашига ҳам шоирини беради.

Бу ўзига яшашига ҳам шоирини беради.

Ҳофизининг ўзига яшашига ҳам шоирини беради.

Ҳофизин

ЧАҚМОҚДЕК УМР

— Ие, шунаками? Муборак бўлсин! Келгусида Рустами достондай йигит бўлиб етишиян, — дей баҳтиёр отани кутлади у.

Шундан сўнг Икромали ака руҳат сўраб, уйига жунади. Уни онаси Сора хола кутиб олди. Она-бала янги меҳонга Рустамжон деб исм кўйиши...

— Рустамжон билан аввал қишлоғимиздаги саккожа иялия мактаб-интернатда, сўнгра ҳозирги Барот Сидиков номидаги 10-мактабда бирга ўқиганимиз, — дей ўша пайтларни эсга олади жарро дўсти Ҳикматилла Махкамов, "Дустин иккимиз ўшандо ҳазил-мутойбага жуда ўн эдик, — давом эта-ди шифокор, — шу боис мактабимиз кошида ташкил этилган ёзаскорлик тугарига катнай бошладик. У пайтда "Шум бола" спектакли жуда машҳур бўлиб кетганди. Биз ҳам "Шум бола"ни саҳнага олиб чирик. Рустамжон бош ролни шундай мароминга етказиб, эпчилик ва байрон тил билан икро этди, энди мактабда ҳамма уни "шум бола" деб чиридиган бўлди.

Мана шу тариқа Рустамжон 1970 йилда мактабни тамомлаб, Тошкентта қараб йўл олди. Имтихонларда у "Она юраги", "Сен етим эмассан" шевъларни ва "Бой ила ҳизмати" драмасидаги Гофир монологин кўёмига етказиб икро этиб, Театр ва рассомлик институтига бирин-чилардан бўлиб қабул килинди. Рустам Хамроқуловнинг ўса касби фидояси, моҳир актёр бўлиб етишишида Узбекистон ҳалқ артисти Назира Алиева, Узбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Нина Тимофеева каби устоzlарининг хизматлари бекиёб бўлган.

Бу воеқа уруш йиллариди Рустамнинг Санг қишлоғидаги рўй берган. Такдирнинг иноятни қарангни, Хамроқул буванинг нобёб "хунар" и фарзандларига эмас, балки наబираларидан бирга насиб эти. Бу набира — машҳур қиши, Узбекистонда хизмат кўрсатган артист. Рустам Ҳамроқул тушниб ўтиб-ўтмай Ҳамроқул кишичими өргаништириб, ўйигитлардан тушибори:

— Ҳамроқул кишичими топиб келинглар!

Ҳамроқул кишичими ўзининг ичакузди ҳангома латифлари билан булан қишлоқка маъмул ва машҳур киши бўлиб, бирон бир түхшам өки ўйиган унингиз сиз ўтмади. Орадан бир соатта якин вакт ўтиб-ўтмай Ҳамроқул кишичими өргаништириб, ўйигитлардан тушибори:

— Ҳамроқул кишичими топиб келинглар!

Ҳамроқул кишичими ўзининг ичакузди ҳангома латифлари билан булан қишлоқка маъмул ва машҳур киши бўлиб, бирон бир түхшам өки ўйиган унингиз сиз ўтмади. Орадан бир соатта якин вакт ўтиб-ўтмай Ҳамроқул кишичими өргаништириб, ўйигитлардан тушибори:

— Ҳамроқул кишичими топиб келинглар!

Ҳамроқул кишичими ўзининг ичакузди ҳангома латифлари билан булан қишлоқка маъмул ва машҳур киши бўлиб, бирон бир түхшам өки ўйиган унингиз сиз ўтмади. Орадан бир соатта якин вакт ўтиб-ўтмай Ҳамроқул кишичими өргаништириб, ўйигитлардан тушибори:

— Ҳамроқул кишичими топиб келинглар!

Ҳамроқул кишичими топиб келинглар!